

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Gfv.III.30.298/2024/6. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

Dr. Bajnok István előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

Dr. Gáspár Mónika bíró

Dr. Zumbók Péter bíró

A felperes: Felperes1

(Cím2)

A felperes képviselője:

Dr. Horváth Ügyvédi Iroda

(Cím3,

ügyintéző: dr. Horváth Gábor ügyvéd)

Az alperes: Alperes1

(Cím1)

Az alperes képviselője:

Dr. Lopota Viktor ügyvéd

(Cím4)

A per tárgya: szerződésből eredő követelés és kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Törvényszék 2.Gf.40.007/2024/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Járásbíróság 21.G.40.011/2022/59.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felperes felülvizsgálati eljárási költségét 2.428.786 (kétfmillió-négyszázhuszonnyolcezer-hétszáznyolcvanhat) forintban, az alperesét 600.000 (hatszázezer) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes társaság többek között szarvasmarhatartással és tenyésztéssel foglalkozik külföldön. Az alperes társaság fő tevékenységi köre állattartás, 2011 áprilisától szarvasmarhatartással is foglalkozik.

[2] Az alperes 2021. május 4-én 100 db egyedi azonosítóval megjelölt szarvasmarha exporthoz szükséges vérvizsgálatát rendelte meg a NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóságtól (a továbbiakban: NÉBIH). A 2021. május 11-én elkészült, 30 napig érvényes vizsgálati eredmény szerint az állatok brucellózistól és enzootiás leukozist okozó vírustól mentesek voltak. Az alperes 2021. május 17-én 115 db állat vonatkozásában monitoring felmérő vizsgálatot is kért a NÉBIH-től. A 2021. május 26-án kelt vizsgálati eredmény szerint 115 db szarvasmarha esetében a brucella abortus és a *bovin leucosis vírusfertőzés nem volt megállapítható, de 113 db szarvasmarhánál a fertőző rhinotracheitist okozó vírussal szembeni ellenanyag mennyisége nem volt megfelelő*. A két vizsgálat nem azonos állatállományt érintett.

[3] Az alperes az agroinform.hu internetes oldalon szarvasmarhákat és azok szaporulatait hirdette eladásra. A hirdetésre L.P. telefonon érdeklődött az alperesnél, majd 2021. május 28-án a felperes törvényes képviselője, annak édesapja és testvére (L.P.) az alperes telephelyén az állatokat megtekintették. A felek közötti kommunikáció angol nyelven folyt, L.P. beszélt angolul, míg a felperes törvényes képviselője és édesapja nem értette a nyelvet.

[4] A peres felek szóban adásvételi szerződést kötöttek, amely szerint az alperes 100 db anyatehenet és 100 db borjat értékesített a felperesnek 1200 euró/anyatehén-borjú áron, összesen 120.000 euró értékben. Az állatokat nem választották ki, egyedi azonosítójukat (fülszám) nem rögzítették, megállapodásuk szerint az állatok egy későbbi időpontban kerülnek elszállításra; az exporthoz szükséges vérvizsgálati eredmények alperes általi beszerzésére 20 napos határidőt tűztek ki.

[5] Az alperes 2021. május 31-én 25 db tehén áráként 30.000 euró értékben díjbekérőt állított ki, amely összeget a felperes 2021. június 7-én átutalással megfizetett.

[6] A felperes az állatokat 2021. június 21-én kívánta elszállítani, ezért kamionokat bérelt, amellyel kapcsolatban 5.600 euró költsége keletkezett. Az állatok elszállítására 2021. június 21-én nem került sor, a felek között kialakult szóváltást követően a felperes és a kamionok az alperes telephelyét elhagyták. Az alperesnek ekkor 328 db szarvasmarha állt a tulajdonában.

[7] Az alperes a 2021. június 28-án kelt megállapodás-tervezetben foglaltak szerint a korábban foglaló címén megfizetett 30.000 euróból 15.000 euró visszafizetését vállalta azzal, hogy annak aláírásával a felek a szóbeli szerződéstől kétoldalúan elállnak, egymással szemben követelésük nincs. A felperes a megállapodás-tervezetet nem írta alá.

[8] A felperes 2021. augusztus 24-én az alperes szerződésszegésére hivatkozva az adásvételi szerződéstől elállt, kérte az eredeti állapot helyreállítását, a 30.000 euró 8 napon belüli visszafizetését. Az alperes válaszlevelében arra hivatkozott, a felperes által megfizetett 30.000 euró foglalóként került kikötésre, amely a felperes szerződésszegése miatt nem jár vissza.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[9] A felperes keresetében 35.600 euró és ezen összeg után 2021. június 21. napjától járó késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:215. § (1) bekezdésére, 6:137. §, 6:140. § (1) bekezdésére, 6:213. §, 6:212. § (1), (2) és (3) bekezdésére, 1:3. §-ára, 6:185. § (1)-(4) bekezdéseire, 6:142. §, 6:143. § (1)-(2) bekezdéseire és 6:48. § (1), (3) és (4) bekezdésére hivatkozással.

[10] Azt állította, hogy 2021. május 28-án az alperes telephelyén az állatokat megtekintették, majd szóban adásvételi szerződést kötött az alperessel 100 db anyatehén és 100 db borjú megvásárlására 120.000 euró értékben azzal, hogy a felperes azokat a telephelyen található állatok közül kiválaszthatja, az állatok elszállításához szükséges vérvizsgálati eredmények beszerzése az alperest terheli, amelynek teljesítésére határidőt tűztek ki. Előadta: megállapodtak abban, hogy a vételár egy részét előre megfizeti, ezért díjbekérő alapján átutalással 25-25 db anyatehén-borjú páros áráként 30.000 eurót megfizetett. Az állatok elszállítása érdekében kamionokat bérelt, mellyel 5.600 euró költsége keletkezett. Állítása szerint az alperes telephelyén 2021. június 21-én összesen 100 db szarvasmarha volt, így az állatok kiválasztására nem volt lehetősége, ezért azok elszállítása nem történt meg.

[11] Jogi érvelése szerint az alperes a szerződésszerű teljesítés elmulasztásával az adásvételi szerződést megszegte, ezért ő a szerződéstől elállt, így az átadott összeg visszafizetésére és a szerződésszegéssel kapcsolatban keletkezett kára megfizetésére az alperes köteles. Másodlagosan a szerződés teljesítése körében felmerült kölcsönös érdekmúlásra és az ebből eredő utaló magatartásra – az alperes az állatokat nem adta át, a kamionok üresen hagyták el a telephelyet – hivatkozott, amellyel álláspontja szerint a felek a szerződést közös megegyezéssel megszüntették, ezért az alperes a már teljesített szolgáltatás (a kifizetett vételárrész) visszafizetésére köteles.

[12] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azt állította, hirdetés útján 100 db anyatehenet 100 db borjúval kínált eladásra, amely állományt egyben kívánt értékesíteni, ezért elkülönítetten tartotta, amelyet a felperes 2021. május 28-án megtekintett és megfelelőnek talált, ezért annak megvásárlására szóbeli adásvételi szerződést kötöttek 120.000 euró ellenértékben. Érvelése szerint a megállapodás alapján ugyanakkor a felperest ezért nem illette már meg az adásvétel tárgyát képező állatok kiválasztásának joga. Arra hivatkozott, hogy a szerződést angol nyelven tárgyalták meg, amelynek során a „deposit” kifejezést használva 30.000 euró foglaló került kikötésre. Állította, hogy a felperes a foglaló kikötését a 2021. június 7-én megerősítette és azt ekkor meg is fizette. Előadta, hogy a felperes 2021. június 21-én e-mailben kérdezett rá 50 db anyatehén és borjú kiválasztásának a lehetőségére, amelyre válaszul emlékeztette, az állatok már kiválasztásra kerültek, és jelezte, ha a vételár 11 óráig nem érkezik meg, az állatok elszállítására nem kerülhet sor. A felperes a vételárat nem fizette meg, ezért az állatok elszállítását nem engedélyezte. Utalt arra, hogy felajánlotta a felperesnek a foglaló összegének megfelelő 25 db anyatehén és 25 db borjú elvitelét, amit a felperes nem fogadott el, a foglaló visszafizetését kérte.

[13] Jogi érvelése szerint az adásvételi szerződés a felperes hibájából hiúsult meg, mert az általa korábban már megsemlézett, értékesítésre kínált egyedek a szállítás napján vérvizsgálati eredménnyel is igazoltan megfelelő egészségügyi állapotban átadásra készen álltak, a felperes azonban a vételárat nem egyenlítette ki, álláspontja szerint ezzel szerződést segezt, így a foglalót elvesztette.

Az első- és másodfokú ítélet

[14] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 35.600 eurót és ezen összeg után 2021. június 21-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes, az adott pénznemre a kibocsátó jegybank által meghatározott alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamatot.

[15] Határozatának indokolása szerint az alperes nem tudta bizonyítani, hogy a felperes által megfizetett 30.000 euró foglalónak minősült, foglaló kikötésére így nem került sor. A felek egyező előadása és a csatolt e-mailek alapján megállapította, a személyes

megtekintéskor a megvásárolni kívánt állatok nem lettek kiválasztva, de a felperes abban a tudatban volt, hogy az állatok közül választhat, míg az alperes a felperes kiválasztásra vonatkozó kérésére azt közölte, azzal elkésett, előző héten válogathatott volna. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a rendelkezésre álló bizonyítékokból egyértelműen megállapítható, hogy az adásvétel tárgya konkrétan, egyedi azonosító alapján nem került beazonosításra, a felek abban állapodtak meg, hogy a megvásárolni kívánt állatokat a felperes az elszállításkor kiválogathatja. Kiemelte: ezt az alperes utóbb nem tette lehetővé, amellyel szerződésszegő magatartást tanúsított. Az alperes szerződésszegését egyéb okból is megállapíthatónak találta. Rögzítette, hogy az állatok a 87/2012. (VIII. 27.) VM rendelet 3. számú melléklete szerint a szállítás előtti 30 napon belül elvégzett negatív vizsgálati eredmények alapján voltak szállíthatók. Az alperes által 2021. május 4-én megrendelt 100 db egyedi azonosítóval megjelölt szarvasmarha exporthoz szükséges vérvizsgálati eredménye a szállítás időpontjában, 2021. június 21-én már nem volt érvényes. Erre tekintettel úgy ítélte meg, hogy amennyiben a felperes választhatott volna az állatok közül, a szállítás akkor is meghiúsult volna.

[16] Megállapította, hogy a felperes igazolta, a fennmaradó vételár összege a számláján rendelkezésre állt, de azt nem igazolta, hogy az azonnali átutalás megvalósulhatott volna; a 30.000 euró elutalása esetén is többnapos volt az átfutási idő. Az alperestől nem tartotta elvárhatónak, hogy a vételár megfizetése nélkül hozzájáruljon az állatok elszállításához. A felperes szerződésszegő magatartásának azonban azért nem tulajdonított az elsőfokú bíróság jelentőséget, mert az alperes szerződésszegése kizárta a felperes szerződésszegését.

[17] Megállapította, a felperes számlával igazolta a szállítással kapcsolatban felmerült költségeit. Nem tartotta bizonyítottnak, hogy az alperes a 100 db megvizsgált állatot kívánta-e a felperes rendelkezésére bocsátani. A tanúvallomások alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes sikerrel bizonyította, hogy az alperes által elszállításra felajánlott állatok soványak, betegek voltak, ezért nem voltak megfelelő minőségűek.

[18] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság arra következtetett, az alperes szerződésszegése miatt a felperes jogszerűen állt el a szerződéstől, amit az alperes tudomásul vett, de azt nem bizonyította, hogy a 30.000 euró foglalóként került kikötésre, ezért ezen összeg előlegnek minősül. A felperes jogszerű elállása folytán az eredeti állapot helyreállításának van helye, ezért az alperest a felperes által megfizetett 30.000 euró előleg visszautalására, továbbá az igazolt 5.600 euró következménykár megfizetésére kötelezte.

[19] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

[20] Határozatának indokolása szerint a keresetben és az ellenkérelemben előadottak alapján a felek között vitás volt a szolgáltatás tárgyának a meghatározása, azaz a szerződés tartalma, az állatok pontos beazonosítása mindkét peres fél állítása szerint lényegesnek minősített kérdés volt.

[21] A Ptk. 6:63. § (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság hangsúlyozta, ha a felek valamely lényeges kérdésben nem állapodtak meg, a szerződés nem jön létre, és a szerződés lényeges elemének minősül a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása (Ptk. 6:58. §, 6:61. §). Úgy ítélte meg, hogy a feleknek a szolgáltatás tárgyát képező állatokat az exportra történt értékesítésre tekintettel fülszám szerint egyedileg beazonosítható módon meg kellett volna jelölniük az adásvételi szerződésben, ami nem történt meg. Kiemelte: a szerződés létrejöttének bizonyítása a felperes érdeke, a bizonyítatlanság terhét ő viseli. Mivel a másodfokú bíróság álláspontja szerint a lényeges kérdésekben történt megállapodás nem bizonyított, az adásvételi szerződés a Ptk. 6:63. § (2) bekezdése alapján nem jött létre,

amelyből következően az elsődlegesen szerződösszegésre és másodlagosan a szerződés közös megegyezéssel való megszüntetésére alapított keresetet is alaptalannak találta.

[22] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy ellenkérelmében az alperes a felperes jogállítást vitássá tette. Rögzítette: a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 203. § (2) bekezdésében szabályozott – az ellenérdekű fél hallgatásán alapuló – vélelem a jogi érvelésre nem vonatkozik, az a szabad bírói jogszabályértelmezésnek nem gátja. Kifejtette, hogy az alperes cáfoló jogi érvelésének [Pp. 199. § (2) bekezdés b) pont] hiánya nem akadály, hogy a bíróság a kereset jogalapja körében szabadon jogszabályértelmezést végezzen és érdemi döntését erre alapítsa. Utalt a Pp. 342. § (1) és (3) bekezdésére, amely szerint a bíróság érdemi döntésének korlátja a fél kérelme, továbbá a fél jogállítása és nem a jogi érvelés.

[23] A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontja nem tette szükségessé anyagi pervezetés alkalmazását sem a részéről, ezért a jogszabály szerinti feltétel hiányában az anyagi pervezetést mellőzte [Pp. 369. § (4) bekezdés, 370. § (4) bekezdés]. Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[24] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Pp. 2. § (2) bekezdését, 342. § (1) és (3) bekezdését, 370. § (1) és (4) bekezdését, a Ptk. 6:58. §-át, 6:59. § (2) bekezdését, 6:61. §-át, 6:63. § (2) bekezdését és 6:215. § (1) bekezdését, továbbá jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.V.20.393/2021/11. számú ítéletétől.

[25] A megjelölt eljárási szabálysértések alapjaként arra hivatkozott, hogy azok rendelkezései alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet nem bírálhatja felül a keresettel vagy az ellenkérelemben érvényesített jogtól eltérő jogalapon. Állította, hogy az alperes az első- és a másodfokú eljárás során sem terjesztett elő arra irányuló tény- vagy jogállítást, kifogást, hogy a szerződés nem jött létre a felek között. A felek közötti szóbeli adásvételi szerződés létrejöttének a ténye szerinte a perben nem volt vitás a felek között, vita tárgyát csak az képezte, hogy a 30.000 euró foglaló vagy előleg jogcímén került-e megfizetésre, illetve, hogy a megállapodásban a válogatás lehetőségét a felek lehetővé tették-e.

[26] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság önkényesen, a felek kifejezett jognyilatkozatai ellenére állapította meg ezért, hogy az adásvételi szerződés a felek között nem jött létre, túllépve ezzel a felek Pp. 2. § (2) bekezdésében rögzített rendelkezési elvét, és egyúttal megsértette a Pp. 341. § (1) és (3) bekezdését is. A keresetből és az ellenkérelemből láthatónak tartotta, hogy a felek között nem merült fel annak kérdése, hogy a Ptk. 6:58. §-a alapján a felek kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozata alapján a szerződés létrejött-e, a felek meghatározták-e a szolgáltatás tárgyát, illetve az ellenszolgáltatás mértékét. Álláspontja szerint nem merült fel olyan objektíve lényeges, vagy bármely fél által lényegesnek minősített kérdés – így például az állatok fülszám szerinti megjelölése –, amely alapján bármely fél azt állította volna, hogy a perbeli adásvételi szerződés a Ptk. 6:63. § (2) bekezdése szerint ne jött volna létre. Érvelése szerint az, hogy az alperes álláspontja szerint a szerződésben a felek a válogatás lehetőségét kizárták, önmagában nem jelenti azt, hogy a szerződés a felek között ne jött volna létre, mert a szolgáltatás tárgyában a felek nem egyeztek meg. Kiemelte, hogy az adásvételi szerződés tárgya 100 db anyatehén-borjú páros volt, az alperes teljes állományából. Utalt arra, hogy a felek között csak abban volt vita, hogy az alperesnél meglévő, körülbelül 400 db állat közül ki lesz az, aki kiválasztja, pontosan mely szarvasmarhák kerülnek fel a kamionra. Nem létezik olyan jogszabály (ilyenre a jogerős ítélet sem hivatkozik), amely

kizárná, hogy a felek abban állapodjanak meg, hogy a darabszám szerint megjelölt ingó dolog – amelynek pontos ellenértékét is rögzítik a felek a szerződésben – úgy képezze adásvétel tárgyát, hogy a jogosult (vagy a kötelezett) a teljesítés időpontjában a szerződésben rögzített darabszámnál nagyobb mennyiségű ingó dolog közül válassza ki azokat, amelyek az adásvétel konkrét tárgyát képezik. Arra hivatkozott, hogy nem létezik olyan hatályos jogszabály (és ilyen jogszabályra a másodfokú bíróság sem hivatkozott), amely kizárná, hogy a felek abban állapodjanak meg, hogy a darabszám szerint megjelölt ingó dolog – amelynek pontos ellenértékét is rögzítik a felek a szerződésben – úgy képezze adásvétel tárgyát, hogy a jogosult (vagy adott esetben a kötelezett) a teljesítés időpontjában a szerződésben rögzített darabszámnál nagyobb mennyiségű ingó dolog közül válassza ki azokat, amelyek az adásvétel konkrét tárgyát képezik.

[27] Utalt arra, hogy a per során egyik fél sem hivatkozott a másodfokú bíróság által alkalmazott Ptk. 6:63. § (2) bekezdésére, 6:58. §-ára, illetve 6:61. §-ára. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság mégis e jogszabályhelyekre hivatkozva vezette le, hogy álláspontja szerint a felek között nem jött létre adásvételi szerződés, amelyből következően az elsődleges és a másodlagos kereset is alaptalan. Állítása szerint a felek által hivatkozott jogszabályi rendelkezéseken történő önkényes túlterjeszkedés az ügy érdemére kihatott.

[28] A felperes hangsúlyozta, hogy ezzel kapcsolatban a jogerős ítélet [57] bekezdésében kifejtettek tévesek, egyúttal önellentmondásosak, és annak állítása, hogy az alperes a felperes jogállításait a kereset elutasítására irányuló ellenkérelmével vitatottá tette, teljes mértékben ellentmond a Pp. által kitűzött „perviteli céloknak”. Érvelése szerint önmagában az, hogy az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, nem hatalmazta fel a bíróságot arra, hogy nem hivatkozott anyagi jogi kifogást bíráljon el. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az ellenkérelmen, az abban foglalt anyagi jogi kifogáson túlterjeszkedve, a Pp. 342. § (1) és (3) bekezdéseinek megsértésével hozta meg ítéletét.

[29] Hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság elmulasztotta figyelembe venni azt is, hogy az anyagi jogi felülbírálati jogkör gyakorlásának a Pp. 370. § (1) bekezdésében foglaltak korlátot szabnak. Arra szerinte lehetősége lett volna, hogy megállapítsa, a szerződésben foglaltó került kikötésre, hiszen az alperes erre vonatkozóan anyagi jogi kifogást terjesztett elő. Az anyagi jogi felülbírálat során azonban nem vonhatott le olyan jogi következtetést, amely a felek kérelmeivel felállított kereteken kívül esik. Ennek megvalósításával a jogerős ítélet álláspontja szerint sértette a Pp. 370. § (1) bekezdését is.

[30] Másodlagos felülvizsgálati érvelése szerint a másodfokú bíróság eljárásjogi jogszabálysértése még akkor is fennállna, amennyiben figyelmen kívül hagynánk az elsődleges érvelést és feltételeznénk, hogy a másodfokú bíróságnak lehetősége volt a felülbírálati jogkör gyakorlására, mindezt olyan jogra is kiterjesztve, amelyet a perben egyik fél sem állított. Ebben az esetben ugyanis szerinte meg kellett volna állapítania, hogy az elsőfokú bíróságtól eltérő anyagi jogi álláspontjának következményeként az elsőfokú bíróság által végzett anyagi pervezetés az érintett kérdéshez kapcsolódóan nem volt megfelelő. Érvelése szerint mindezt a felek tudomására kellett volna hoznia, és amennyiben az alperes kéri, figyelembe kellett volna vennie. Arra hivatkozott, hogy mivel az elsőfokú bírósággal szemben a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felek között nem jött létre adásvételi szerződés, az elsőfokú bíróság által rögzített anyagi pervezetés objektíve hibás. A felperes álláspontja szerint ezért a másodfokú bíróság a Pp. 370. § (4) bekezdésének megfelelően, az eltérő anyagi jogi álláspontra helyezkedése következtében köteles lett volna elvégezni saját anyagi jogi meggyőződése szerinti pervezetését, amelyre tekintettel neki lehetősége lett volna keresetét megváltoztatni és harmadlagos kereseti kérelemként a jogalap nélküli gazdagodás jogcímét is megjelölni.

[31] Harmadlagosan érvelt azzal is, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott anyagi jogi jogszabályi rendelkezések megsértésével jutott arra, hogy a peres felek között nem jött létre szerződés. A szerződés szerinte érvényesen létrejött, a perben nem merült fel olyan objektíve lényeges, vagy bármely fél által lényegesnek minősített kérdés, így például az állatok konkrét, fűlszám szerinti megjelölése, amely alapján bármely fél azt állította volna, hogy a perbeli adásvételi szerződés a Ptk. 6:63. § (2) bekezdése szerint ne jött volna létre. Lényeges kérdésnek nem azt tartotta, hogy az adásvétel tárgyát pontosan mely állatok képezik, hanem azt, hogy a felperes vagy az alperes jogosult azok kiválasztására. Kifejtette, hogy a jogerős ítéletben foglalt téves érveléssel szemben az állatok pontos beazonosítása egyik peres fél által sem a szerződés létrejötte vagy létre nem jötte körében állított lényeges kérdés, és nem is maga a beazonosítás képezte a felek közötti vita alapját, hanem az, hogy a válogatás lehetőségét a felek a szerződésben rögzítették-e vagy sem. A szolgáltatás tárgya szerinte egyértelműen meghatározásra került, az 100-100 db, alperes által tartott szarvasmarha volt. A felperes az elérhető legjobb állapotban lévő 100-100 marhát kívánta megvásárolni, nem pedig 100 db, egyedi szempontok alapján kiválasztott, előre meghatározott állatot. Állította, hogy a válogatás célja és oka egyedül az volt, hogy az elérhető legjobb minőségű ellenszolgáltatást kapja a pénzéért, nem pedig az, hogy a számára szubjektív szempontok szerint kiválasztott, előre meghatározott egyedeket vásárolja meg. Mindezekre tekintettel tévesnek tartotta a másodfokú bíróság megállapítását, hogy a Ptk. 6:63. § (2) bekezdés alapján a 6:215. § (1) bekezdése szerinti adásvételi szerződés nem jött létre a felek között, ezzel megsértve ezen anyagi jogi rendelkezéseket is.

[32] Végül érvelt azzal is, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltért a Kúria felülvizsgálati kérelemben hivatkozott precedensképes határozatától. Az ugyanis elvi élel rögzíti, hogy a másodfokú bíróság az érdemi döntés korlátain, valamint a felülbírálati jogkörén túlterjeszkedve, önkényesen járt el, amikor a keresetet az alperesek által nem meghivatkozott alapon elutasította. Állította, hogy a konkrét esetben is ez történt, ugyanis a másodfokú bíróság a kereset elutasítását olyan jogra alapozta, amelyet az alperes védekezésében sem az első-, sem a másodfokú eljárás során nem állított és a bíróságnak hivatalból sem kellett észlelnie.

[33] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[34] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

[35] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban hivatkozott indokok alapján – az alábbiak szerint – jogszabálysértőnek találta.

[36] A Kúria elsődlegesen a felperes által állított eljárásjogi jogszabálysértést vizsgálta, és megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében megalapozottan hivatkozott a Pp. 2. § (2) bekezdésének, 342. § (1) és (3) bekezdésének, valamint 370. § (1) bekezdésének a sérelmére amiatt, hogy a jelen ügyben a másodfokú bíróság túllépte egyrészt az alperes ellenkérelmének, másrészt ezzel együtt a felülbírálati jogkörének kereteit is.

[37] A Pp. 2. §-a alapelvi szinten rögzíti, és szabályozása számos pontján következetesen és konkrétan is érvényesíti a rendelkezési elvet. Ennek lényege szerint a feleknek jogukban áll

meghatározni, hogy a jogvitájuk elbírálását milyen körben kéri a bíróságtól, aki ezt érdemi döntése meghozatalakor is köteles főszabály szerint figyelembe venni (Pp. 342. §). Az e rendelkezésekből következő túlterjeszkedés tilalma azt jelenti, hogy a bíróság döntése nem csak a kereseti kérelmen nem terjedhet túl, de az ellenkérelmen sem. Ennek helyes értelme szerint a bíróság a döntését nem alapíthatja a fél által a perben nem érvényesített jogra akkor sem, ha a perben tett tényállítások – valóságuk esetén – egyébként e jogot megalapítanák. Jogállítás anyagi jogi kifogásként az ellenkérelemben is tehető, a szabály tehát az ellenkérelem esetén is irányadó, a bíróság nem alapíthatja döntését olyan, az érvényesített jog fennállását részben vagy egészben kizáró vagy annak érvényesíthetőségét gátló vagy megszüntető olyan anyagi jogi rendelkezésre, amelyre a fél az ellenkérelmében nem hivatkozott.

[38] A szerződésre alapított keresettel szemben a szerződés létre nem jöttére alapított érdemi védekezés anyagi jogi kifogás útján érvényesíthető. Ilyen tartalmú védekezés hiányában jogszabálysértő az anyagi jogi kifogásként nem érvényesített jogalapon meghozott, keresetet elutasító ítélet, mert a bíróság az alperes érdemi ellenkérelmében előadott jogállításhoz (anyagi jogi kifogáshoz) is kötve van.

[39] A Kúria a felterjesztett iratokból megállapította, hogy az alperes érdemi ellenkérelmében nem terjesztett elő olyan tartalmú védekezést, hogy a peres felek között ne jött volna létre szerződés. Ebben a körben csak azt tette vitássá, hogy a felperes által hivatkozott „válogatás lehetőségét” a felek lehetővé tették-e a szerződésükben. Azaz az alperes saját maga is a szerződés létrejöttét állította, csak eltérő tartalommal. A keresettel szemben tehát az alperes egyáltalán nem hivatkozott arra, hogy a perbeli szerződés ne jött volna létre. Mindez (a kereset és az ellenkérelem tartalma) a kifejtetteknek megfelelően szükségképpen a jogvita kereteit, következésképp az eljáró bíróságok vizsgálódási és döntési jogkörét is korlátozta, determinálta.

[40] Mindezekből következően az eljáró másodfokú bíróság a Pp. 2. § (2) bekezdéséből, továbbá 342. § (1) és (3) bekezdéséből is következően egyáltalán nem tehette volna a vizsgálat tárgyává, hogy a perbeli szerződés egyáltalán létrejött-e, következésképp az ellenkérelmen, az abban foglalt anyagi jogi kifogáson túlterjeszkedve, a Pp. 342. § (1) és (3) bekezdéseinek megsértésével hozta meg a keresetet elutasító ítéletét. A szerződés létre nem jöttének kérdése ugyanis nem volt a jogvita tárgya, hanem kizárólag az, hogy az milyen tartalommal jött létre a peres felek között.

[41] Ezt meghaladóan a felülvizsgálati kérelem további hivatkozásával kapcsolatban a Kúria rámutat arra is, hogy a másodfokú eljárás kereteit főszabály szerint a fellebbezési kérelem, a csatlakozó fellebbezés, illetve az ellenkérelem határozzák meg [Pp. 370. § (1) bekezdés]. Ez lényegében a Pp. 2. §-ában meghatározott rendelkezési elvnek a másodfokú eljárásban irányadó következetes érvényesítése. A fellebbezésnek a 2021. január 1-jétől hatályos szabályozás értelmében három kötelező tartalmi kelléke van. Ezek a következők: a fellebbezéssel támadott ítélet számának, valamint az ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezésének vagy részének megjelölése, a másodfokú bíróság döntésére irányuló határozott kérelem előadása, vagyis annak közlése, hogy az elsőfokú ítéletet a másodfokú bíróság mennyiben és milyen okból változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül, valamint annak az anyagi jogi, illetve eljárási jogszabálysértésnek az előadása, amelyre a fellebbezést alapítják, kivéve, ha a felülbírálati jogkör gyakorlásának nem feltétele a jogszabálysértés.

[42] A határozott fellebbezési kérelemben meg kell jelölni, hogy a fellebbező fél az elsőfokú ítéletet teljes egészében, illetőleg mely részében támadja, milyen konkrét döntést, milyen rendelkezést kér a másodfokú bíróságtól. Mindezekhez szorosan kapcsolódóan a fellebbező félnek fellebbezésében elő kell adnia a kérelem indokait is, vagyis ki kell fejtenie azt is, hogy az elsőfokú ítéletet milyen okból tartja sérelmesnek. A fellebbezésben mindezek mellett meg kell jelölni azt az anyagi vagy eljárásjogi jogszabálysértést, amelyen a fellebbezés alapul, amelyet az elsőfokú bíróság a fellebbező álláspontja szerint elkövetett. A jogszabálysértés megjelölése körében nem kötelező konkrét jogszabályhelyre hivatkozni, megfelelő, ha a fellebbező fél világosan, azonosítható módon szövegesen körülírja az állított anyagi, illetve eljárási jogszabálysértést.

[43] A másodfokú bíróság tehát a felülbírálati jogkörét alapvetően – a felek rendelkezési jogával összhangban – kérelemre gyakorolhatja. E vonatkozásban a kérelemnek nemcsak azt a részét kell figyelembe venni, amelyben a fellebbező fél előadja, hogy a másodfokú bíróságtól milyen döntés meghozatalát kéri, hanem azt is, hogy fellebbezését mely indokok alapján milyen jogszabálysértésre alapítja. Ez azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság főszabály szerint a fellebbezés indokaihoz is kötve van. Következésképp olyan kérdésben nem is lehet felülbírálni az elsőfokú határozatot, amelyeket a fellebbezés tartalma, azaz az abban kifejtett indokok egyáltalán nem érintenek.

[44] A felperes helytállóan hivatkozott arra is a felülvizsgálati kérelmében, hogy az alperes az elsőfokú ítélettel szemben előterjesztett fellebbezésében az elsőfokú bíróság által elfoglalt jogi álláspontot tette vitássá, és az elsőfokú eljárásban előadott érvelését ismételte meg, vagyis azt állította, hogy nem a felperes által állított tartalmú szerződést kötöttek. A fellebbezésében sem terjesztett elő azonban olyan tartalmú érvelést, hogy a szerződés ne jött volna létre a felek között, ami egyébként is ellenkérelem-változtatásnak minősült volna. A fentiekből következően sem a fellebbezésben, sem a fellebbezési ellenkérelemben egyáltalán nem tette vitássá változatlanul egyik fél sem, hogy közöttük a szerződés létrejött.

[45] A másodfokú bíróság ezért az előzőekben kifejtettekre tekintettel az elsőfokú ítélet felülbírálata során kizárólag a fellebbezésben és a fellebbezési ellenkérelemben előadott, lényegében megismételt hivatkozásokat vizsgálhatta volna, vagyis csak arról foglалhatott volna állást, hogy a felperes a nem vitásan létrejött szerződés megállapítható tartalma és az irányadó tényállás alapján megalapozottan tart-e igényt a keresettel érvényesített összegre.

[46] A másodfokú bíróság túlterjeszkedett a másodfokú eljárásnak az alperes fellebbezése és a felperes fellebbezésre tett ellenkérelme által meghatározott keretein is, amikor az elsőfokú ítéletet a jogorvoslati kérelmekben nem szereplő, nem is hivatkozott okokból felülbírálta, és a keresetet erre vonatkozó fellebbezési támadás és érvelés, továbbá a fellebbezésre tett ezirányú ellenkérelem hiányában azért utasította el, mert álláspontja szerint a felek közötti szerződés nem is jött létre. A másodfokú bíróság tehát meg nem engedhető módon egy, a másodfokú eljárás tárgyát sem képező kérdésről kialakított jogi álláspontjára alapította döntését.

[47] Kiemeli a Kúria, hogy a Pp. fellebbezésre vonatkozó szabályai azonban – a korábban részletezték szerint – mindezt nem teszik lehetővé. Az elsőfokú ítélet megváltoztatására ezért a jogerős ítéletben rögzített indokok alapján törvényesen nem kerülhetett volna sor, a

másodfokú bíróság erre alapított döntése a fentiekre tekintettel sérti a Pp. 2. § (2) bekezdését és közvetlenül a Pp. 370. § (1) bekezdését is.

[48] A másodfokú bíróság eljárási szabálysértése az ügy érdemi elbírálására kihatott, mivel a kereset elutasítását egyedül az előzőek szerint meg nem engedett módon vizsgálta és ekként a szerződés létre nem jöttére alapította, és így hozta meg a döntését. A téves álláspontja miatt azonban egyáltalán nem vizsgálta és nem is foglalt állást az alperes tényleges fellebbezési hivatkozásairól.

[49] A megállapított lényeges eljárási szabálysértés kizárta a felülvizsgálati kérelemben megjelölt további jogszabálysértések vizsgálatát.

[50] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[51] A megismételt másodfokú eljárásban a másodfokú bíróságnak az elsőfokú ítéletet – a kifejtetteknek megfelelően – a fellebbezés és az arra tett ellenkérelem korlátai között kell felülbírálnia, és meghozott döntése nem terjedhet túl az alperes ellenkérelmén sem. Csak ezt követően kerülhet abba a helyzetbe, hogy érdemben megalapozott döntést hozzon.

[52] A Kúria a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére tekintettel a Pp. 424. § (4) bekezdése szerint csak megállapította a felperes és az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült – a felperes esetében az áfával növelt összegben felszámított ügyvédi munkadíjból és megfizetett felülvizsgálati eljárási illetékből álló, míg az alperes esetében az áfa nélkül felszámított ügyvédi munkadíjból álló – költségeit. A peres felek jogi képviselőjével felmerült költség összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-a és a csatolt megbízási szerződésekben foglaltak szerint állapította meg. Azok viseléséről majd a megismételt eljárásban kell döntenie a másodfokú bíróságnak.

[53] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[54] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

A döntés elvi tartalma

[55] A Pp. 342. § (1) és (3) bekezdéséből következő túlterjeszkedés tilalma azt jelenti, hogy a bíróság döntése nem csak a kereseti kérelmen nem terjedhet túl, de az ellenkérelmen sem. Ennek helyes értelme szerint a bíróság a döntését nem alapíthatja a fél által a perben nem érvényesített jogra akkor sem, ha a perben tett tényállítások – valóságuk esetén – egyébként e jogot megalapítanák. Jogállítás anyagi jogi kifogásként az ellenkérelemben is tehető, a szabály tehát az ellenkérelem esetén is irányadó, a bíróság nem alapíthatja döntését olyan, az érvényesített jog fennállását részben vagy egészben kizáró vagy annak érvényesíthetőségét gátló vagy megszüntető olyan anyagi jogi rendelkezésre, amelyre a fél az ellenkérelmében nem hivatkozott.

[56] A szerződésre alapított keresettel szemben a szerződés létre nem jöttére alapított érdemi védekezés anyagi jogi kifogás útján érvényesíthető. Ilyen tartalmú védekezés hiányában jogszabálysértő az anyagi jogi kifogásként nem érvényesített jogalapon meghozott, keresetet elutasító ítélet, mert a bíróság az alperes érdemi ellenkérelmében előadott jogállításhoz (anyagi jogi kifogáshoz) is kötve van.

Budapest, 2025. január 28.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző